

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Specvlvm Ivris Gvlielmi Dvrandi

Durantis, Guilelmus

Avgvstae Tavrivorvm, 1578

Accusato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96846](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96846)

Specul. lib. i. Partic. II.

parte facit, quod non fit necesse nomen offensi apponi, si tamen de corpore constat, facit quod no. 3. q. 8. c. praescripta. §. libellorum. non est autem necesse, quo ad libelli aptitudinem, sed quo ad effectus probationis, debet constare de corpore. A prin. enim nil liquere potest, quia probationes non fiunt a principio, sed in medio causae. extr. ut lite non contest. c. quoniam frequenter. ¶ Sed nunquid excusant tenebrae noctis? Est arg. q. sic, in glo. l. si cui exceptione. §. in hac. quod metus causa. ff. Sed nunquid eum excuset, quod propter tumultum sciri non potest quis fecerit? Videtur quod sic, per dictam glo. arg. contra, quod tunc omnes, qui interfuerunt, denunciandi sunt. ff. ad l. Aquil. l. item Mela. §. si plures. Facit ff. de sic. l. si in rixa. & iunge §. pro xi. §. & generaliter not. quod de absconso maleficio non tenetur quidem, de aperto tenetur. ff. ad Syll. l. §. occisum. & ibi per Iac. Bald. Sed nunquid excusat syndicum domestica inquisitio: quia interrogavit omnes, & non potuit inuenire? & videtur quod sic, ut C. de his qui. ut indig. l. i. ca. in gl. parua. super uerbo, habetur. Contrarium videtur: quia hoc non est suum officium, sed examinare testes, sed ad iudicem pertinet. Facit quod not. C. de testa. l. hac consulsissima. §. pen. Sol. si fecit quicquid potuit pro inuestigando non tenetur. ff. loc. si merces in fin. Nam ignorantia publica excusat eum: imo etiam sua propria & singularis, si fit iusta: puta, quia fuit absens. arg. l. fin. ff. de decr. ab ordin. facien. & de pign. act. l. tutor. §. j. de interrog. ac. l. de aetate. §. ex causa. vide j. proxima. Bald. ¶ Sed quid si fuit duo syndici unus castri. & unus denunciavit: nunquid prodest alteri, qui non denunciavit? Dic quod sic: quia sunt collegae, & factum ab uno uidetur factum a quolibet, & non debet amplius plus se intro mittere. arg. l. j. ff. de offic. consuli. Ex quo enim unus nomina coadit, alter se non potest intro mittere. Itē quia denunciatio est indiuisibilis: ergo omnibus prodest. ff. quem ad mo. ser. anit. l. si communem. Item delatus ab uno non debet ab alio deferri. Item quia non in terest reipublicae. ¶ Sed an fama publica excusat syndicum, qui denunciauit falsum maleficio? Dic quod sic, quia sicut fama sufficit iudici ad inquirendum, ita ad denunciandum. Item fama excusat. ff. de adul. l. miles. §. mulier. Item, syndicus non uidetur teneri, nisi de dolo, propter necessitatem officij. ff. de custod. reorum. l. diuus. arg. no. in l. athletas. §. calumniator. ff. de infam. & l. fina. ff. si mens. fal. mo. dixit. & ff. ad Turpil. l. j. §. calumniator. in uer. pepercit. Sed an syndicus debet apponere testes? Dic quod sic: quia debet probationes adducere. ff. ad Tur. l. ab accusa. §. nunciatoribus. ¶ Sed quid si uilla caret syndico, an poterunt cogi homines ad faciendum syndicum, qui denunciavit? Dic quod sic: argu. ff. de fideicom. l. i. ergo. §. creditoribus. & quod no. per Iaco. ¶ Sed nunquid potest iudex cogere ad denunciandum illum, qui scit, licet non habeat officium? Super hoc dicitur no. ff. de cond. ob tur. cau. l. idem est. §. si tibi indicium. ¶ Sed an teneatur syndicus denunciare maleficio non punibile? Videtur quod non, nam non est maleficio, si non est punibile arg. no. quod metus causa. l. acufationis. In contrarium facit quia ad syndicum non pertinet haec cognitio, sed ad iudicem. facit ff. ad Syll. l. si quis in graui. §. j. Sol. maleficio potest esse etiam quod non punitur: quia quandoque est maleficio sine poena, ut peritium. C. de reb. cred. l. j. §. quod autem. ff. de leg. l. quid ergo. §. his. ¶ Item, ex post facto remanet maleficio impunitum propter temporis praescriptionem. ff. de adul. l. maritu. §. pen. vel propter principis indulgentiam. ff. de coniti. prin. l. j. Nemo tamen negat maleficio esse, quod est a iure naturali prohibitum. ut l. ut uim. ff. de iusti. & iure. tamen quicquid sit per hoc uerbum maleficio in isto statuto intelligo, id est, factum, dum imponitur per legem nomen maleficio: ut furtum per cusionem, dānum datum, & similia, quae cadunt in notitiam sensati, seu sensus. Nam syndicus quae rebus est arg. extr. de testib. capitu. praeterea. Respon. igitur ad quaestionem: aut erat tale factum, de quo non poterat initiari processus: & tunc syndicus non tenetur denunciare. arg. ff. iudicat. fol. l. uir bonus. Aut poterat procedi: licet reus postea possit uitare condemnationem: & tunc non tenetur syndicus denunciare nisi vi facti. ¶ Sed an syndicus teneatur denunciare factum cum qualitatibus? Dic quod non, nisi statutum eum ardet. ad omnia denuncianda. nam qualitates non sunt crimen, sed circa crimen: & ideo si statutum facit mentionem de facto & crimine, non includit necesse qualitates. Potest ergo si uult tamen non cogitur a statuto. sed quod omittitur a statuto non debet omitti a religione iudicantis, arg. ff. de testi. l. scio. Vnde ex officio debet compellere syndicum, & ab eo plenum officium desiderare: ut l. idē est. §. si tibi. ff. de cond. ob tur. cau. & arg. ff. ad Turpil. l. 2. §. antep.

ne per sona accusati competunt ¶ Et scias, quod quilibet accusari potest, qui non inuenitur prohibitus: ut s. tit. de accusatore. in prin. diximus. Sunt autem quidam prohibiti accusari: & primo seruus non accusatur de crimine, pro quo pecuniaria poena imponitur, puta l. iul. de vi. priuata: quia proprium non habet. Insi. de pub. iud. §. item l. iul. de vi. priuata. vel pro quo imponitur poena amittenda ciuitatis: quia non est ciuis. Insi. de liberti. vel poena capitis: quia caput non habet, cum non habeat patrem: imo spiritus intelligitur: ut C. de suis & le. here. ex libera. & sic nec lege Pompeia de parricidijs: nec forte ¶ l. Cor. de iniu. hac probantur C. ad l. In de vi. pu. seruos, qui in fine. ff. de ac. hos. §. omnib. quia non potest perdere quod non habet: arg. i. q. 7. Deibertum. extra. de deci. dudum. & ff. de fur. itaque fillo & extr. de rest. spo. olim. Dominus tamen potest eum defendere. ff. eo. si seruum. & ff. de publi. iud. sciendum. Secundum canones tamen potest accusari secundum dominum meum, arg. 2. q. 7. queritur. quia & mittitur ad sedem Apostolicam absolendus. extr. de sen. excom. relati. Filius: autem potest accusari secundum Acc. Sed an monachus potest accusari, dixi §. de reo. ver. item seruus. & seq. 3. de actore. in diuersis vers. ¶ Item non potest accusari praeses prouincia; & nec legatus prouincia; nec magistratus populi Romani. ff. de accusa. hos. accusare. & s. tit. prox. ver. item quod est magistratus. Itē papa & Imperator, qui soluti sunt legibus, accusari non possunt, extra. de conce. praeben. proposuit. C. de legi. digna. 21. dist. nunc autem. & 9. q. 3. nemo. & cap. facta. & c. seq. Haec enim sunt duo magna luminaria ad mundi firmamentum & regimen posita: ut extra. de maio & obed. solit. praeterea. 96. dist. duo. & sunt etiā duo dona ad hoc a superna collata clemētia in Authen. quomo. do opor. epi. & c. de. cle. ad or. per in prin. colla. j. ¶ Sed dic §. q. e. Imperator accusatur coram papa de heresi, sacrilegio, & peritio & quolibet graui crimine: & eo iudicatur. extra. de re. iu. ad apostolice. & de homicidio. pro humani. lib. 6. ut ibi dixi: & pro voto facto. extra. de voto licet. & pro similibus. 1. 5. q. 3. alius. Item & arg. C. de sum. tri. l. j. & l. i. extra. de iud. nouit. & in pra. c. solit. Pa pa etiam tantum de heresi accusatur. 40. dist. si papa. & tunc vel a synodo, vel a principe: ut 2. q. 5. principes. & 96. dist. sicut quam uis. & c. nos ad firtem, vel a corpore fidelium. ea. dist. ubi nam vel si submittat se alicuius iudicio 2. q. 7. nos si. ff. de iur. om. iud. est receptum, alias nunquam accusatur: ut in praed. c. nunc autem. ¶ Item nec maior magistratus: sicut nec accusare. ff. de accu. hos. quod dic ut in pra. vers. Item quod est magistratus. Sed licet non possit accusari tempore sui honoris, tamen bene interficitur: ut in eo. ver. eius etiam accusatio differtur: praesita cautione ab eo reus praesolatur: prout traditur, ff. de adul. si adulterium. §. si miles tamen duranti. stip. dijs bene defertur. ff. de re. mi. milites phibentur. in si. & tutor duranti officio. C. de sus. pe. tu. cum. & s. de reo. ver. item tutor. & iunge hic quod est j. ver. item nec legatus. Itē q. accusatus fuit alius absolutus super eo crimine, quod hic ut s. tit. prox. vers. item quod accusatus. Itē repellitur accusans clericum coram iudice seculari de crimine canonico, seu ecclesiastico. in auth. de man. prin. §. i. vero cano. col. 3. & vt clerici apud proprii epi. con. per totum. & s. de reo. ver. item clericus. quod dic ut 1. q. j. in summa. Item causa criminalis episcopi & presbyteri & diaconi plures iudices requirit: ut j. de ac. §. 4. ver. j. ¶ Item apud pedanem iudicem non potest quis de crimine accusari. de ped. iud. per totum. ff. de off. eius. cui man. est iur. l. j. Item nemo sine accusatore damnatur: ut extra, vt ec. bene. c. vnico. ff. de mu. & hono. rescripto. nisi in casibus qui no. in praed. Decr. & 2. q. j. c. de manifesta. Item minor de lapsu carnis non accusatur, sed de alijs sic, ff. de adul. si minor. extra. de deli. pue. c. j. & 2. ¶ Item nec legatus Imperatoris vel praesidis prouincia; accusare

¶ De accusato. Rubrica.

S Y M M A R I V M.

- 1 Accusari potest quilibet non prohibitus. Filius, monachus, aut seruus, an possint accusari.
- 2 Praeses vel legatus prouincia; aut magistratus populi Romani accusari non possunt.
- 3 Imperator accusari potest coram papa de quolibet graui crimine, & ab eo iudicari.
- 4 Magistratus maior, in quibus, & quando possit accusari.
- 5 Accusari non potest quis de crimine apud pedanem iudicem.
- 6 Legatus Imperatoris nec accusari, nec accusare potest. Accusari non potest qui in ius uocari non potest.
- 7 Vniuersitas delinquens an possit accusari, per syndicum constituere.

A D D I T I O N E S.

- 1 Haec fuit. 1. 3. rub. Roffi. secundae partis libel. iur. canonici, qui possint accusari, & qui non: & ab Azo. in Summa, de accu. & ab co. & Hosti. loco alleg. j. vers. ergo habetur totum, quod hic scribitur.
- 2 Vi priuata. ¶ Vide quod dixi supra, de actore. super versicu. item seruus.
- 3 Forte. ¶ Hoc dixit Azo. ubi supra, & Host. & rationem reddunt: quia solet plerumque arbitrio iudicis imponi poena perditionis ciuitatis, quae non cadit in eum: ut s.
- 4 Diuersis ver. ¶ Et maxime versu. sed quid si dubitatur. G. & vide quod ibi dixi. Adde quado papa possit accusari & denu. consil. penul.
- 5 Sed dic. ¶ Secundum Host. ubi s. quod praecedit f. eo. ver. ¶ Per illum hic intelliges.
- 6 Absolutus. ¶ Quid si transgreditur. Adde quid si ab eis probatum. R off. consil. 2. 23.
- 7 Accusatus. ¶ Adde Host. quid si cum eo fuerit d. Summam de accu. ver. quis sit effectus. & ver. schif. c. 2. & j. de abol. ver. porro. & ver. sed cum s.
- 8 Et 2. ¶ Vide q. scripsi de sen. exc. c. Romana. s. v.

1. 6. Viso de exceptionibus, quae accusatorem ex psona eius repellunt, sequitur videre de his, quae ratio

Tit. De his qui alieno nomine &c. Rubrica. 85

causare uel accusari possunt: nec legatus provincialis, vel ciuitatis, nisi duntaxat de crimine in legatione commissio: nec magistratus populi Romani: nec is, qui Reipublica causa abfuit: dummodo in fraudem legis abfens non fuerit: ut ff. de acc. l. hos accusare ff. de iud. l. 2. in Athen. de fan. ep. §. reuerendissimi. & arg. ff. ex qui cau. ma. in inte. ref. hi qui. & l. qui data. & vide s. de reo. veritem legati. Quid ergo de comitibus & aliis ordinariis nostri temporis, & de legatis papae, vel Imperatoris: nunquid possunt accusari? Dic ut in Summa domini mei, in tit. de accu. §. quis accusari. Item omnis, qui in ius uocari non potest, nec accusari poterit: qui sunt illi. vide ff. de ius vo. l. 1. 2. 3. 4. & 5. & l. adoptiuum dicitur. in tit. de reo. & ideo nec monachus ut eo. tit. ver. sed an monachus & seq. Item, non possunt accusari omnes illi, qui numerantur. ff. de iud. l. 2. Item ab uno accusatus, non potest ab alio accusari. ff. de accu. l. hi tamen omnes. §. si. & l. hos. §. hoc beneficium. 2. q. 1. prohibent. ver. ab alio. Item mortuus accusari non potest: ut ff. de accu. §. si. tit. de accusatore. uer. Item quod reus. Item, nec in fans, uel furiosus. ff. de rei ven. quod in fans. ff. ad l. Cor. de sic. in fans. C. de poenis. impunitas. 3. q. 9. iudicas ff. de off. praef. cogruit.

a & l. seq. argu. contra, de delie pue. capitul. 1. & 2. Item non potest abfens accusari: sed contra eum proceditur: ut j. in tit. de b. acc. §. vi. & quae hic defunt, vide ibi d. j. ¶ Quid si ueneritas deliquit, nunquid potest accusari, uel syndicum constituere? Dicunt quidam, quod si pulsata campana & consilio congregato deliquit, accusari potest. ff. quod me. cau. metum. §. animaduertendum. & §. quod ait praetor. de hoc extra. de simo. capitul. dilectus. 2. & 1. 2. questio. 2. episcopus qui. & s. tit. prox. uerficul. sed nunquid potest etiam facere syndicum: ut not. C. lib. 1. 2. de re mil. l. tam collatores. §. at ueneritas. ff. quod cuiusque uener. no. licet. §. si quid. Papano. in pra. capitul. dilectus. quod ueneritas non potest accusari uel puniri: sed delinquentes tantum, ciuilitate autem conueniri & puniri potest ex delicto rectorum. argumen. extra, de simo. capitul. ueniens. 1. 2. questio. 2. qui manumittitur. ff. quod me. cau. metum. §. 24. questio. 3. si habes. 7. questio. 1. sicut ff. de acqui. poss. l. 1. §. fin. Potest etiam inquiri super statu ueneritatis non tamen tunc puniuntur, nisi ipsi delinquentes. extra. de accu. capitul. penult. ext. de simo. licet Hely. de sen. excom. cap. grauem. ubi etiam de hoc secundum ipsum & uide j. de proc. §. 1. uerficul. sed procedens d.

ADDITIONES.

- a Et 2. ¶ Vtrobique soluitur. 4. q. 3. c. 1.
- b Vide ibi. ¶ Hoc dixi, quia Ross. hic tractauerat.
- c Quidam. ¶ Alber. Gal. fab. rub. de syndico. ver. sed pone.
- d Procedens ¶ Vide quod plenius scripsi in pra. Decre. dilectus. super gloss. si supra. ubi etiam plene tractauit, an ueneritas possit de publico crimine accusari: an autem puniri ueneritate possit singulares omnes puniri de poenis. capitul. vlti. lib. vj. super gloss. penult. ¶ Adde ut per Ang. consil. 166.

QUESTIONES.

- * Statuto cauetur quod quilibet intelligatur habere legitimam personam standi in iudicio, ex quo habet 18. ann. in omnibus autem aliis casibus ex quo habuerit. 20. r. odo contingit quod quidam maior xvij. & minor. xx. fuit coram iudice uocatus. qui uocatus fuit confessus Titio praesenti & ad eius instigationem, dare debere ipsi Titio mille ante aliquam oblationem libelli. post quam confessionem in ipsum quoque in confessum fecit praecipuum de soluendo secundum formam l. si debitori. de iudiciis. Quae ritur an iste minor xx. annis, & maior xvij. intelligatur habere legitimam gratiam iuxta formam dicti statuti? Dom. Segnorolus iudicauit quod non in secunda parte suorum consiliorum. in fine, in consilio quod incipit, statuto ciuitatis mli. & quod non teneat confessio fa. l. cum non solum. §. necessitate. in glossa magna, ibi item quod in praepcepto. & c. C. de bonis quae liberis.
- * Quid si conueniantur duo quorum vnus est laicus, & alius est clericus. Bar. in lauris peritos. §. cum oriundus. de excusa. tuto. fac. quod per ipsum notatur in l. solent. de alimen. & cibari. leg. in 6. q.
- * Quid si pendente accusatione reus accusatus est effectus clericus. Io. And. in c. 1. de oblig. ad ratiocin. Bar. in l. 1. ff. de poenis.

¶ Bal. de Accusato.

An Imperator possit accusari coram papa. uer. item quia papa. C. ¶ An ueneritas possit accusari, & qualiter etiam singulares ueniant puniri. di. uer. si. G.

incipit Partic. III.

s, qui alieno nomine in iudicio interueniunt^a. Rubrica.

S V M M A R I V M.

titur, qui aliena negotia domini mandato administrat

- a Exorcista dicitur secundum canones defensor, cuius officium est abfissa corpora a demonibus defendere. Exorcistator quis dicatur.
- 3 Syndicus dicitur quasi singulorum de collegio, vel uineritate causam dicens: & tantum constituitur ad iudicia.
- 4 Actor & procurator quid differant.
- 5 Oeconomus est, cum ecclesia gubernanda mandatur. Praepositus & oconomus idem sonant.
- 6 Castaldus est, qui curam rerum exteriorum habet, qui alias dicitur maior dominus. Tutor datur pupillo, curator autem adulto, furioso, & similibus.
- 7 Administrato quilibet secundum can. uocatur procurator. Vis in nominibus non est, secundum canones.

Atis utiliter de exceptio. quae sit; nomine agentes uel accusantes respiciunt, ostendimus: nunc ergo de eius alieno nomine agentes, uel defendentes impediunt, uideamus. Et quidem nomine alieno interueniunt in iudicio. Procurator, Actor, coniuncta persona, Defensor, Excusator, Syndicus, Oeconomus, Orphanotrophus, Vicedominus, Vicecomes, Castaldus, Curator, Tutor. De quibus singulis uideamus. Procurator est, qui aliena negotia mandato domini administrat. ff. de procu. l. 1. §. 3. q. 3. quia episcopus. Quis autem sit nuncius, dicam j. tit. prox. §. ut autem. uer. & nota q. largi. Negociorum autem gestor est, qui sine mandato gerit. In sti. de obli. quae ex quasi contractu. §. 1. Quae autem sunt coniunctae personae, dicam j. tit. 2. Defensor autem est, qui absque mandato se alicuius defensionem offert. ff. de procur. minor. xxv.

- a An. In. de fatida. §. 1. ¶ Secundum canones etiam exorcista dicitur defensor: ut 77. di. in singulis, & c. monachus. Cuius officium est, obfissa corpora a demonibus defendere: ut 23. dist. exorcista. de consec. distin. 5. omni die. Dicitur etiam defensor rerum ecclesiasticarum procurator & defensor. extra, de re. ec. non alie. si quis presbyterum. & ex hoc officio quandoque uocatur castaldus, scilicet, in rebus ecclesiae: quandoque aduocatus. scilicet in rebus episcopalis. Quandoque iudex: ut in ecclesia Bono. Hoc probatur 3. questio. 3. quia episcopi & 1. questio. 3. saluator. 1. 6. questio. 1. de praesentium. in prin. C. de epi. an. decernimus. Defensor enim & aduocatus pro eodem sonant: ut ext. de elect. uenerabile §. quod aut. & facit ad predicta ex de iure patro. praeterea. Defensor et d. Vice dñs: ut 89. dist. diaconi. Item defensor dicitur quandoque legatus, seu rector prouincia, uel alicuius episcopatatus: ut 28. di. quia sunt culpae. 2. q. 1. in primis. 27. q. 1. si homo. in super scriptio. Excusator autem est, qui sine mandato ad causam ad praetendendas excusationes seu causas absentiae, non ad causas causae mittit: ut ex. de elec. bona memoriae. in §. nos igit. ¶ Syndicus autem constituitur in ad iudicia, & dicitur syndicus quasi singulorum de collegio.

ADDITIONES.

- a Ross. de hac generali rubri. tractauit, quasi ut hic sequitur in sua rubri. 9. sed non continuauit rubri. ut auctor, posuit tamen duas rubri. de acti. ex stipulatu. rem ratam haberi, & iudicatum solui. quae faciunt ad plures rub. inferiores, & prius posuerat de acti. mandati. id est, directae & contrariae. Nepes de Montalb. ponebat uerfus quos ponit auctor in fin. praemittebat tamen ultimum.
- b L. 1. ibi est sic textus, dixerunt Azo & Hostien. quod hanc descriptionem multum calumniantur Legistae, propter quod dicit Azo, quod procurator est, qui aliena negotia mandato domini gratuito gerenda suscepit. Hostien. dicit gratuito administrat, ut intelligas: uide quod ibi not. in 1. gloss. Dicebant autem Azo & Accu. in fin. gloss. ff. deo dixisse, suscepit: quia procurator tenetur, non quia gerit, sed quia gerendum suscepit. ff. mand. si remunerandi. §. 1. Et dixit gratuito: quia si conueniret de mercede, esset locario operarum: si non conuenit, licet postea dominus propter laborem provideat, durat actio mandati. no. C. eod. tit. licet. Accu. & Simon. Vin. in l. 1. C. man. dicunt locationem operarum esse in alias non facturo. Scias quod Petr. de Bel. non uult fateri, quod procurator omnino debeat esse gratuitus. alle. l. fin. de praescrip. uerbis. l. naturalis. §. fin. hoc posuit Cyn. C. eod. titul. super rubri. pro hoc facit communis obseruatio. Fit ergo gratuitum ab illicita conuentione, & a remuneratione prohibita. & scilicet quod lex. litem. eod. tit. ¶ Adde his ultimis uerbis Barto. in d. l. de procur. in fin.
- c Bono Hodie cessat hoc nomen: quia in ea pullulasse patet per instrumenta multa illius temporis. & per glo. Ioan. in c. saluator.
- d Singulorum. ¶ Sic dicit Accu. in §. quibus. statim alleg. & Goff. in Sum. Guid. de Suza. hoc dictum reprehendit in praed. §. quibus. per l. 2. illo eod. tit. & l. sicut. §. 1. ubi patet, quod causa uineritatis non est singulorum. Sed bonus fuit intellectus, in quantum singuli participant: hoc dicit quod dicit quasi singulorum, uel simul causam dicens.